

Uitgave van
„Der Vaderen Erfdeel"
Werkgemeenschap
voor Volkskunde

HET VERBAND TUSSCHEN
RAS EN KULTUUR

DOOR

HERMAN LAAGLAND

TWEEDE DRUK — 1938

OTR

Uitgave van
„Der Vaderen Erfdeel"
Werkgemeenschap
voor Volkskunde

HET VERBAND TUSSCHEN RAS EN KULTUUR

DOOR

HERMAN LAAGLAND

TWEEDE DRUK — 1938

VOORWOORD BIJ DEN TWEEDEN DRUK

De eerste druk is eerder uitverkocht dan ik had durven verwachten en nu de tweede in zee zal gaan, wil ik van de gelegenheid gebruik maken, in het kort het doel van deze bladzijden samen te vatten. Want het is mij ter oore gekomen, dat menigeen — aangetrokken door den titel — „Ras en Kultuur" kocht en na lezing teleurgesteld was, omdat hij iets anders had verwacht; misschien wel een beetje sensatie, of gingen zijn gedachten naar de Joden?

Dat komt echter pas later. D.w.z. niet sensatie, maar al die vraagstukken, waar het Jodenvraagstuk er één van is; maar dan niet met verhitte gezichten en veel langs elkaar heen praten, maar met een vurig hart en een klaar begrip der dingen.

Om nu alle verwarring en langs elkaar heen praten van te voren onmogelijk te maken, moeten wij onze terminologie vastleggen, wij moeten volk en ras, kultuur en beschaving enz. enz. niet dooreenhaspelen, wij moeten weten waar wij het over hebben.

Ik weet uit ervaring, dat alle gesprekken over ras onvermijdelijk uitloopen op het verband dat tusschen ras en kultuur bestaat — of niet bestaat. Bestaat het niet, nu — wat is er dan voor bezwaar tegen rasvermenging? Ook dan is er bezwaar, want wij beginnen in te zien, dat bepaalde raskruisingen tot ontaarding (degeneratie) leiden en de oorzaak zijn van bepaalde geestesziekten, homosexualiteit enz., maar het alles omvattende vraagstuk is toch het verband tusschen ras en kultuur, en daarom spreken wij in onze beschouwing ook niet over ras alleen en niet over kultuur alleen, maar over dat verband bovenal.

De lezers die nu alleen het woordje „ras" op den omslag lazen, hadden een verkeerde verwachting, want de titel dekt den inhoud volkomen.

De lezer wordt als het ware stap voor stap langs een weg geleid. Bij iedere mijlpaal moet hij zich afvragen: is dat zoo? en hij zal zeggen: ja. Hij zal echter moeten bekennen, dat hij dezen weg nooit zoo aan één stuk heeft gewandeld, dat hij hem wel gekruist heeft bij deze mijlpalen en dat die hem reeds lang bekend zijn, maar dat hij ze nooit *volledig* achter elkaar heeft afgeloopen, m.a.w. nooit in dit verband heeft bezien; hij kende dezen weg niet. Aan het eind ligt een punt met een schoon uitzicht. Wanneer wij daarop staan, zien wij den weg dien wij afliepen, maar ook alle zijwegen, die er op uitkomen en die wij nu in dit volledige overzicht, dit verband, anders bezien.

Hoe willen wij over het Jodenvraagstuk, over rashygiëne, sterilisatie — ja over kunst en wetenschap (om maar iets te noemen) van een volksch standpunt gaan spreken, zonder dat wij dit overzicht, dit verband duidelijk zien?

Zakelijk en nuchter heb ik getracht deze dingen tot bewustzijn te brengen, maar tevens gedreven door een vurig verlangen en met een vast vertrouwen, dat er steeds meer strijders zullen gevonden worden voor het behoud van ons ras en onze kultuur, strijders, die zich niet tevreden stellen met vage gevoelens, maar zich wapenen met inzicht en bewustwording.

HET VERBAND TUSSCHEN RAS EN KULTUUR

EERSTE DEEL

I. Van het oogenblik af, dat de mensch geboren wordt, staat hij bloot aan ontelbare invloeden zijner omgeving, die zoowel op zijn lichaam als zijn geest inwerken. Zijn taal, zijn denken, zijn smaak en gewoonten, zijn kennis en vooroordeelen (van stand, volk, ras) ook zijn houding en manieren, ja zijn kerkelijk geloof, bijgeloof of ongeloof zijn veelal product van zijn omgeving, die zwaar haar stempel op zijn „verschijning" drukt.

Wanneer wij ons deze machtige invloeden indenken, zouden wij haast er toe komen te zeggen: de omgeving kan van ieder individu alles maken, alle menschen zijn gelijk wanneer ze maar dezelfde kansen krijgen. Het zijn bekende klanken, maar zij behooren tot een verleden, dat aan het afsterven is, het zijn uitingen van de wereldbeschouwing van het liberalisme en wij gaan zien, dat het valsche leuzen waren. Het is de wereldbeschouwing die blind is voor het organisch gegroeide en alleen het aangeleerde en verworvene, het van buitenaf bijgebrachte als werkelijkheid ziet, en daarom ook de eenzijdige „milieutheorieën" der vorige eeuw huldigde, volgens welke de mensch een product zijner omgeving is, zonder meer, en de geestesontwikkeling uit de geschiedenis „verklaard" wordt. In deze beschouwing past de „vooruitgang" der „menschheid" volgens een vast schema van wilde, primitieve samenleving naar steeds

hooger vormen van „beschaving"; maar het volk bleef zeggen: een aardje naar zijn vaartje.

Wij gelooven niet meer aan dit bouwsel van het verstand dat zoo „echt" leek, doch waarbij de onbevangen waarneming blind bleef.

Nu wijkt de blindheid en wat zien wij? Wij zien menschen, verschillend van „aanleg", volken en rassen, verschillend van „aard", wier ontwikkeling dikwijls in het schema van den „vooruitgang" niet past, maar die de wetmatigheid hunner ontwikkeling [1]) in zich zelf dragen. De natuur houdt zich niet aan het bedachte schema van het combineerende verstand, zij gaat anders te werk en wij staan weer vol verwondering tegenover het wonder des levens. Wij staren ons niet meer blind op onze eigen verstandsschema's, maar de weldadige warmte van het leven zelf doorstraalt ons weer en opent onze oogen. Op kinderlijk eenvoudige wijze heeft Andersen deze gedachte neergelegd in zijn sprookje van de Sneeuwkoningin. Kaïn heeft door den splinter van den duivelsspiegel in zijn hart den blik op het leven verloren en hij speelt in het paleis van de Sneeuwkoningin met de mozaïeken der groote ijsschotsen; alle liefde en eerbied zijn uit zijn hart geweken, de wereld werd een mechanisme — tot de alles overwinnende liefde van Gerda den splinter uit zijn hart smolt en hij zich verwonderde en het leven weer kleur en warmte kreeg. Het phantoom van het paleis der Sneeuwkoningin was verdwenen, zooals voor ons het phantoom der „vooruitgaande menschheid".

Doch wij loopen op onzen gedachtegang vooruit. De groote invloeden der omgeving willen wij niet ontkennen, wij willen niet de omgekeerde fout der milieutheoretici maken; maar wat is dan ons standpunt?

II. Het beeld van een weefsel kan het ons verduidelijken. De schering wordt opgezet op een bepaalde breedte en het weefsel

---

[1]) Ontwikkeling is iets anders dan vooruitgang. Het eerste nemen wij waar; voor het laatste hebben wij eigenlijk geen objectieven maatstaf.

zal nooit breeder kunnen worden; de afstand der draden onderling is onveranderlijk en de kleur ervan zal meespreken. Nu komt de inslag; het spoeltje schiet heen en weer en het weefsel kan één geheel worden, harmonisch, zelfs op meer dan één wijze, maar de schering bepaalt het weefsel toch in sterke mate.

Laten wij zoo de invloeden der omgeving bezien: **Zij zijn de inslag van een weefsel, waarvan de schering gespannen staat in het weefgetouw van den aanleg.** Het kan een harmonisch geheel worden, zelfs op meer dan één wijze, maar het kan ook verknoeid worden. Het kan echter ook niet méér worden dan de grenzen van de schering toelaten, die door alles heen overal in meespreekt.

De schering zullen wij het *wezen* noemen; de inslag de *invloeden der omgeving* en het weefsel zelf, dat wat uit het „wezen" onder de invloeden der omgeving ontstaat, de *verschijning*. Hoe komen wij er toe, wezen en verschijning te onderscheiden, en wat voor nut heeft het? Het nut is dit, dat wanneer wij eens voor al dit onderscheid scherp hebben gezien en in ons opgenomen, wij in de opvoeding, de geschiedenis, de staatkunde, in de beoordeeling van kunst en andere voortbrengselen der kultuur, nooit meer de fouten kunnen maken, die de aftredende wereldbeschouwing van het „liberalisme" maakt, en die wij zelf telkens en telkens ook nog maken. Hier scheiden zich de geesten, hier blijven wij halverwege steken in een mechanische beschouwing, of openen ons oog voor de organische orde der dingen.

De scheiding tusschen wezen en verschijning maken wij reeds, wanneer wij van *aanleg* spreken. Wanneer een kind aanleg heeft om lang te worden, dan kan die aanleg tot op zekere hoogte geremd worden door ongunstige omstandigheden als b.v. ondervoeding, ziekte enz. maar wanneer een kind dien aanleg niet heeft, kan de beste voeding enz. het niet langer maken, dan zijn aanleg toelaat, evenmin als een weefsel langer kan worden dan de schering.

Wanneer een kind aanleg voor wiskunde of voor muziek

heeft, dan kan die aanleg ontwikkeld worden (invloeden der omgeving), maar wanneer die aanleg ontbreekt is er niets mee te beginnen: de schering stelt grenzen.

III. Nu gaan we een stap verder en vragen vanwaar die aanleg komt en wij weten uit ervaring, dat die *geërfd* wordt van de ouders. Wanneer de beide ouders lang of muzikaal zijn, dan zijn de kinderen het meestal ook, dat leert de ervaring, maar waarom dat „meestal"? Dat kan o.m. de invloed van voorouders met een anderen aanleg zijn. In Noorwegen b.v. zijn in bepaalde kerspels de mannen van 21—22 jaar alle 172—173 c.m. lang. Op dit punt zijn ze dus raszuiver en hebben van geen enkelen voorouder een anderen aanleg geërfd. Volgens welke wetten van erfelijkheid dit gaat, weten wij nauwkeurig.

Wij spraken tot nu toe van „aanleg" en niet van „eigenschappen" en terecht, want de aanleg tot bepaalde eigenschappen kan aanwezig zijn, maar de eigenschap kan door de invloeden der omgeving niet altijd tot ontwikkeling komen. En waar het nu bovenal op aankomt is dit: de aanleg wordt overgeërfd, ook wanneer hij niet de kans krijgt te voorschijn te treden in de „verschijning" (als eigenschap).

Er is echter nog iets, dat een voorbeeld moge verduidelijken: Er bestaat een roodbloeiend en een witbloeiend ras van de Primula Sinensis. Wanneer het roodbloeiend ras in een warm klimaat wordt gekweekt (warme kas) krijgt het witte bloemen, en is in niets te onderscheiden van het witte ras. En toch is het in „wezen" anders, want, zaaien wij déze witten nu uit in een kouder klimaat (kas) dan krijgen zij ineens weer roode bloemen, terwijl het witte ras steeds wit blijft. De rood bloeiende heeft dus een erfelijken aanleg, om op een bepaalde omgeving met roode bloemen te reageeren en op een andere omgeving met witte. Deze *aanleg* is erfelijk en niet de eigenschap witbloeiend en roodbloeiend.

De verschijning laat dus lang niet altijd den erfelijken aanleg zien; deze kan voor het oog verborgen blijven, tot hij weer onder bepaalde omstandigheden zichtbaar wordt.

Wij zouden het ook met de koppeling van een auto kunnen vergelijken: al naar de „omgeving", gebruiken wij een andere versnelling, maar wij kunnen de kruk niet verder doordrukken, dan het aantal versnellingen toelaat. Rijden wij op de kleinste versnelling, dan wil dat niet zeggen, dat de auto voor andere omstandigheden niet op een grootere kan rijden. Maar noch de groote, noch de kleine versnelling alléén zijn een „eigenschap" van de auto, want in zijn bouw („wezen") is vastgelegd dat hij *beide* „eigenschappen" naar voren kan brengen.

Wanneer de erfelijke aanleg tot bepaalde eigenschappen ontbreekt, kunnen deze nooit verworven worden, d.w.z. zij kunnen niet erfelijk gemaakt worden. B.v.: al vervormen de Marker moeders de schedels harer kinderen, terwille van een mode, ook eeuwen achtereen, dan brengen zij toch steeds kinderen met normale schedels ter wereld. Hetzelfde geldt van Chineesche vrouwenvoetjes, afgeknipte hondenstaarten, aangeleerde kennis, enz.; dit wordt nooit *erfelijke* aanleg.

In een formule gebracht zouden wij kunnen schrijven: erfelijke *aanleg* (wezen) × *omgeving* = *verschijning.*

IV. Wij willen de begrippen, waarover wij gesproken hebben, nog eens naast elkaar zetten:

1. *Invloed der omgeving* — Niemand twijfelt aan het bestaan ervan. De overschatting ervan, zonder de andere factoren in rekening te brengen, leidt tot overschatting der mogelijkheden bij de opvoeding, evenals tot een mechanische opvatting in de geschiedkundige ontwikkeling, welke dan „vooruitgang" heet en eindigt in de bekende menschheidsgedachte van het „liberalisme".

2. *De aanleg* — Wij betwijfelen niet dat menschen verschillend van aanleg zijn en dat „gelijke kansen" toch geen gelijke menschen oplevert. Wij ontkennen ook niet dat aanleg *aangeboren* is.

3. *De verschijning* — Bij eenig nadenken moeten wij toegeven, dat de verschijning bepaald wordt door de aangeboren aanleg en de mogelijkheden welke de „omgeving" voor haar ontwikkeling biedt.

V. Tot zoover komen wij uit, zonder veel natuurwetenschappelijke kennis, het zijn dingen die wij om ons heen kunnen waarnemen en die vanzelfsprekend zijn. Hoogstens kan een bedenking rijzen bij het woordje „aangeboren", want dat schijnt wel zoo te zijn, maar . . . ? Wij gingen echter nog verder toen wij spraken van *geërfd. Of nu de aanleg erfelijk is of niet, is niet een kwestie van wel gelooven of niet gelooven, maar moet proefondervindelijk bewezen worden.* De bewijzen levert de *erfelijkheidskunde*, die een wetenschap op zichzelf is geworden, die proefondervindelijk vaststelt langs welken weg, volgens welke vaste wetten de aanleg tot bepaalde eigenschappen (of anders gezegd: de aanleg om op bepaalde invloeden der omgeving op een bepaalde wijze te reageeren) van de ouders wordt geërfd, en ons zoodoende een inzicht geeft in het ontstaan van soorten, rassen en bastaarden. Bij het fokken van dieren passen wij die kennis toe, bewuster dan vorige eeuwen, hoewel de fokkers ook toen door rijke ervaring en een intuïtieven „kijk" veel bereikten. Dat aanleg erfelijk is en dat er regel in zit was al tientallen eeuwen bekend, de onderschatting er van is het voortbrengsel van een „blinden" tijd met een mechanische denkwijze.

Wij spraken van aanleg in het enkelvoud, maar ieder ras heeft aanleg voor een heele reeks van eigenschappen, waarom wij dan ook van een *aanlegcomplex* kunnen spreken. Dit is geen fantasie. De dragers van den aanleg zijn ons bekend, wij kunnen ze waarnemen en tellen en wij weten dat ze in de bevruchte eicel steeds paarsgewijze voorkomen, en wel zoo, dat telkens één aanlegdrager van ieder paar van den vader, en één van de moeder afkomstig is. Wanneer nu voor een bepaalden aanleg de beide ouders gelijk aangelegd zijn, zal het kind dit ook zijn, zonder uitzondering! Wanneer echter een der ouders anders aangelegd is, zal het kind een ongelijk aanlegpaar meekrijgen. Hoe de „verschijning" in zoo'n geval zal zijn, hangt niet van toeval af, maar gaat ook streng wetmatig in zijn werk.

VI. Tot nu toe spraken wij van enkelingen, hoewel het woord „erfelijk" reeds de geslachten verbindt. Wanneer een heele generatie een bepaald aanlegcomplex van de voorafgaande heeft geërfd en aan de kinderen der komende generatie overerft, spreken wij van een *ras*. Dat aanlegcomplex bestaat ook uit een onveranderlijk aantal aanlegparen. Nu kan het gebeuren, dat in zoo'n bevolking door een huwelijk met een enkeling van ander ras, vreemde aanleg binnendringt, die zich dan in komende generaties hier en daar openbaart, hier dit, ginds een ander deel van dit vreemde aanlegcomplex vertoonend [1]). Dan zal bij die enkelingen de eenheid van het ras-beeld verbroken zijn.

Als nieuw begrip voegen wij nu dus bij de drie besprokenen:

4. *ras* — dat er rassen zijn, weten wij en is reeds tientallen eeuwen bekend.

Dat de mongool of de neger van ander ras is dan wij, ontkent niemand. Dat de neger in Amerika geen blanke wordt en de blanke in Zuid-Afrika geen kaffer, weten wij ook! [2]) Velen vinden het echter bedenkelijk worden, wanneer wij in Europa rassen gaan onderscheiden. Men zegt dan gewoonlijk: die kunnen wel hebben bestaan, maar dan zijn ze in ieder geval zoo dooreengemengd, dat wij daar nu niets meer van kunnen weten. Hoe kunnen wij vaststellen of een bepaald type niet juist een kruisingsproduct is, een veel voorkomende tusschenvorm, dus geen ras? De weg om hier achter te komen is deze:

Wanneer wij statistieken maken van een bepaalde eigenschap, b.v. haarkleur, en wij brengen die in kaart, door b.v. zwart, bruin en blond op verschillende wijze te arceeren, en wij doen hetzelfde met andere eigenschappen, b.v. lichaamslengte, schedelvorm enz. enz. dan blijkt, dat deze verschillen niet gelijk-

---

[1]) Het is niet de bedoeling hier een definitie van „ras" te geven en evenmin willen wij beweren, dat er bij den mensch volmaakt raszuivere „populaties" zouden bestaan, of zouden hebben bestaan.

[2]) Dergelijke ervaringen weerleggen, naast andere, de eenzijdige milieutheorie, ook voor den mensch.

matig over Europa verdeeld zijn, maar dat ze hier en daar opeengehoopt voorkomen. Bovendien hebben bepaalde reeksen eigenschappen (b.v. blond haar, lange gestalte, lange schedel) ongeveer hetzelfde gebied van opeenhooping, hetgeen dus wijst op de aanwezigheid van een vast aanlegcomplex. Tenminste wanneer nu verder blijkt, dat de bevolking van zulk een gebied van opeenhooping zichzelf gelijk blijft, dat de kinderen steeds het type van de ouders erven, terwijl in de overgangsgebieden de bevolking ongelijk is en de kinderen (schijnbaar) onregelmatig afwijken van de ouders, dan kunnen wij zeggen, dat wij hier centra van bepaalde rassen voor ons hebben.

Wij doen dan feitelijk niet anders, dan wat men op oppervlakkige waarneming afgaande reeds doet, wanneer men de menschheid indeelt in blank, bruin, zwart, rood en geel en daarbij dan niet menggebieden als de Philippijnen of Zuid-Amerika, als uitgangspunt kiest.

Hebben wij zoo een begin gemaakt met het onderkennen van rassen in Europa, dan kunnen wij die in het verleden nagaan; wij kunnen trachten er achter te komen, waar zij zijn ontstaan, of waar zij vandaan zijn gekomen; hoe zij zich hebben uitgebreid of vermengd, kortom wij kunnen de „geschiedenis" van een ras nagaan (een geschiedenis, die dwars door de geschiedenis der volken heenloopt — waarover later). Dat de wegen, die ons openstaan om tot een inzicht te komen in de ras-samenstelling van Europa in de praktijk niet overal gangbaar zijn, dat met een groot aantal factoren rekening moet worden gehouden en dat wij eerst dan een afgerond beeld mogen verwachten, wanneer die verschillende wetenschappen resultaten hebben opgeleverd, die elkaar aanvullen en in dezelfde richting wijzen, dit alles spreekt vanzelf. Het beste inzicht voor heden en verleden hebben wij in het ras, waar o.a. de Germanen overwegend toe behooren en dat wij het Noordras noemen.

VII. En thans zijn we op het punt aangekomen, waar wij een nieuw begrip aan de vier reeds besprokene moeten toevoegen:

5. *Kultuur.* — Is er verband tusschen ras en kultuur, mogen

wij bepaalde kulturen aan bepaalde rassen toeschrijven, schept ieder ras een kultuur naar zijn aard?

Door de samenwerking van verschillende wetenschappen leeren wij onderscheiden tusschen eigen en overgenomen kultuurgoederen, tusschen zich uitbreidende kulturen mèt en zonder zich uitbreidende bevolkingen. Wij leeren verband zien tusschen het afsterven van een bepaald raselement in een bevolking en het doodloopen eener kultuur, wij gaan ook hier onderkennen aangeboren en aangeleerd, geërfd en verworven, wezen en verschijning.

Het is echter onmogelijk over deze dingen van gedachten te wisselen, voor wij onze terminologie hebben vastgelegd. Daartoe dienen de thans volgende bladzijden, welke in gedrongen vorm een overzicht willen geven.

TWEEDE DEEL.

De bedoeling is niet, in het volgende *bewijzen* bijeen te brengen voor hetgeen over bepaalde rassen enz. kort wordt gezegd.

Langs welken weg wij de bewijzen bijeenbrengen, is in enkele gevallen reeds aangegeven.

De bedoeling is, verband te leggen, de doorloopende lijn te doen zien, waardoor de onderdeelen eerst beteekenis krijgen en waardoor wij zooveel gemakkelijker den weg vinden in een zoo veelzijdige, ingewikkelde stof als die, welke het verband tusschen ras en kultuur behandelt.

I. Ras en Volk.

De bevolking van Europa is uit verschillende rassen samengesteld, die de menschkunde heeft leeren onderscheiden zoowel naar lichaam als naar geest.

Het aantal kruisingsproducten is soms zeer groot, maar wij

zien toch in bepaalde deelen van Europa bepaalde rassen op den voorgrond treden en den toon aangeven. B.v. het ras dat het Spaansche volk zijn stempel opdrukt is een ander dan dat van den typischen Engelschman, maar beide rassen komen in beide landen voor.

Het is derhalve verwarrend te spreken van een Engelsch of een Spaansch ras: er is een Engelsch en een Spaansch volk en de menschen van dat volk kunnen tot het eene of tot het andere ras behooren, of een kruising van beide zijn.

De begrippen ras en volk dekken elkaar niet.

II. Het Noordras.

Er is één blank ras (in den engeren zin des woords) dat wij het Noordras noemen, omdat het in den tijd, die aan den jongsteentijd vooraf gaat, in Noord-Europa gevormd werd. D.w.z. het toenmalige N.Eur. tot aan den ijsrand der gletschers. Bovendien is het ook nu nog het meest vertegenwoordigd in Noord-Europa, vooral in het Noord-Westen. Wij noemen het „blank" omdat het zich uiterlijk kenmerkt door weinig kleurstof: doorschijnende huid, die de kleur van het bloed laat doorschemeren, lichte oogen (blauw of grijs), blond haar. De lichaamsvorm is krachtig-slank met scherpe vormen. Ondernemingsdrang op alle gebied en individualisme kenmerkt het naar den geest.

III. Westras en Oostras (Mediterrane en Alpine ras).

Van geen der rassen van Europa hebben wij een zoo omvattende voorstelling als van het Noordras.

Van het *Westras* heeft het de talen verdrongen en de kultuur verbasterd. Toch onderscheiden wij duidelijk den sierlijken, speelschen aard van dit ras, dat meer „naar buiten" leeft, waar het Noordras „naar binnen" schouwt en dat ook uiterlijk gekenmerkt wordt door sierlijker vorm en beweging van een kleiner en fijner lichaam met donkere kleur, warmbloedig en

kleurig tegen over den koelen, nuchteren aanleg van het Noordras, dat zijn gevoelens niet ten toon spreidt.

Het kerngebied van het Westras ligt in Zuid-West-Europa, maar het is ook sterk vertegenwoordigd in Engeland en langs de heele Middellandsche Zee.

Van het *Oostras* weten wij weinig. Het is waarschijnlijk verwant met het Mongoolsche ras en heeft zich van het Oosten uit nagenoeg over heel Europa verbreid. Het is niet met geweld binnengedrongen, maar binnengesijpeld. Vóór den z.g. middensteentijd komt het nog niet in Europa voor. De lichaamsvormen zijn rond en gedrongen, de kleur is donker. Wat het Noordras „fier" noemt, of het Westras „roemrijk" heeft voor hen geen zin; behagelijke warmte, rust en een verzekerd bestaan, schijnen voor hen meer waarde te hebben, dan de speelsche of heetbloedige roemzucht van het Westras of de onderzoekingsdrang van het Noordras, die beide als nuttelooze onrust worden aangevoeld.

IV. De Germanen.

Evenals er in de planten- en dierenwereld groepen zijn met een aanleg, die tot gevolg heeft dat deze groepen in vele onderafdeelingen splitsen, terwijl andere op dit punt een zekere starheid vertoonen en niet tot vorming van afwijkende variëteiten overgaan, zoo is hierin bij verschillende menschenrassen waarschijnlijk ook verschil, en dan schijnt het Noordras de mogelijkheid tot groote veelvormigheid in zich te bergen.

Het heeft zich reeds zeer vroeg in groepen gedeeld, die in de vroegste geschiedenis der menschheid van Europa en Azië een groote rol hebben gespeeld. Onder deze groepen nemen de Germanen een bijzondere plaats in, doordat zij hun bijzondere vorming kregen in het oude kernland en wel in Jutland en het omliggende land van Noord-West-Europa. Deze vorming is voltooid als de bronstijd begint, dus 1800 vóór onze jaartelling.

De Germanen zijn dus een der vormen van het Noordras en thans nog de eenige groep, die niet is opgeslorpt door bevolkingen van ander ras.

Dank zij het vele Germanenbloed behoort de bevolking van Nederland nog overwegend tot het Noordras.

De Germanen vallen weer in verschillende groepen uiteen. Voor deze kleine verschillen van het type gebruiken wij echter in deze beschouwing niet het woord ras. Men zou b.v. van variëteiten kunnen spreken. Er is dus geen „Saksisch ras", maar er is een Saksische stam, behoorende tot de groote groep der Germanen, welke overwegend tot het Noordras behoort.

V. Ras en Taal.

Het Nederlandsch en het Friesch zijn *Germaansche talen*. De Germaansche talen vormen samen weer een groep, die wij met andere groepen uiteindelijk samenvatten onder den naam *Indogermaansche talen*. De Indogermaansche grondtaal was een schepping van het Noordras.

Wanneer het Noordras gevormd is, bestaat het uit bevolkingen van boeren. Reeds zeer vroeg zijn deelen van die bevolkingen uitgezwermd en ontstonden kultuur-centra in Centraal-Azië, Voor-Indië, Perzië, Griekenland, Italië enz. Het verschil van omgeving, de geaardheid der verschillende onderworpen bevolkingen zijn oorzaak, dat die kulturen sterk uiteenloopen, al verbindt hen ook de gemeenschappelijke oorsprong van het ras, dat de leiding had, het Noordras. In de talen komt het duidelijk uit, en vóór de menschkundigen de verwantschap zagen, hadden de taalkundigen die reeds ontdekt.

Hierdoor komt het, dat benamingen voor taal, als Indogermaansch, ook voor het ras werden gebruikt. Dit geeft echter aanleiding tot velerlei verwarring.

Wij weten van de meeste dier groepen boerenkrijgers, die de grondleggers der genoemde kulturen zijn geweest, dat zij door strenge wetgeving zich hebben afgezonderd van de oorbevolking [1]) en hun ras aanvankelijk zuiver hielden. Na eeuwen

---

1) Wij willen goed Nederlandsch „oor" schrijven, zooals in oorzaak, oordeel en dus ook oorwoud, oortijd enz. en niet het Teutonisme „oer".

echter vermengden zij zich toch door verschillende oorzaken en zoo is het Noordras verloren gegaan door: zware verliezen in oorlogen, verminderend kindertal, vermenging, en niet te vergeten het klimaat. Maar hun talen bleven, en zoo worden thans Indogermaansche talen gesproken en zien wij Indogermaansche kultuurresten bij volken, die nagenoeg geen bloed van het Noordras meer in zich hebben.

Daarom dekken de begrippen taal (kultuur) en ras elkaar niet, en doen wij verstandig afzonderlijke namen te gebruiken.

Wij spreken dus van Indogermaansche talen, recht, mythologie, huisvormen enz. Ook van geïndogermaniseerde volken, maar niet meer van een Indogermaansch ras.

B.v. De Grieken (na de Dorische volksverhuizing) waren een groep van vele kleine volkjes van overwegend Noordras, die over een zeer gemengde bevolking heerschten, welke zij echter niet tot het „volk" rekenden. Deze werd geïndogermaniseerd. De Noordras-Grieken zijn uitgestorven en weggevaagd (de Romeinen spraken reeds minachtend van „Griekjes"), maar de huidige Grieken spreken een Indogermaansche taal.

Opmerking: de naam *Arisch* werd gebruikt door de groep waar de Arische Indiërs, de Perzen enz. toe behoorden. Wij weten er niets van, of ook de andere hoofdgroep (die der Kentum-talen) dezen naam bezigde, zoodat die niet in de plaats van Noordras kan gebruikt worden.

VI. Volk.

De oorzaken, die den eigenaard van een volk bepalen, kunnen in twee groepen verdeeld worden: een *erfelijke* en een *geschiedkundige*.

De eerste is de eigenlijke „oor"-zaak. Zij laat ons de rassamenstelling van een volk zien, dus den aangeboren, erfelijken aard, waarbij dan van belang is, welk ras het toonaangevende, leidende is.

De tweede groep vat samen alles, wat door invloeden van bodem, kortom aan kultuuruitingen is ontstaan *uit* den aanleg,

uit den aangeboren aard, onder den druk van vijanden of den invloed van buren of onderworpen volken. Onder deze groep vallen dus aangeleerde en overgenomen dingen, die niet erfelijk zijn.

De eerste groep vat m.a.w. samen:
het aangeboren-erfelijke, d.i. *het wezen* (genotype).

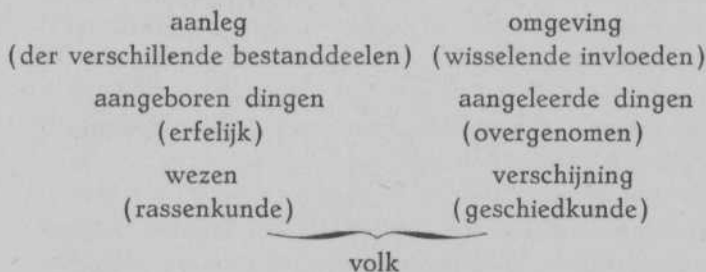
De tweede groep omvat:
de invloeden der omgeving waardoor *de verschijning* (phaenotype) van het volk ontstaat.

De omgeving kan den erfelijken aanleg nooit veranderen, maar wel doen ophouden zich in stand te houden; zij kan dus de verhouding der rassen onderling beïnvloeden, en het leidinggevende ras tot uitsterven brengen.

Het is de vraag of wij dan nog wel van hetzelfde volk spreken mogen. De rassenkundige zal zeggen, neen; de geschiedkundige zegt misschien ja.

Wij erkennen in ieder geval, dat dat eigenaardige geheel dat wij volk noemen, niet alleen menschkundig (anthropologisch) te begrijpen is, maar evenzeer geschiedkundig (in den ruimsten zin) verklaard moet worden.

Hier blijkt dan, hoe noodzakelijk het is, dat rassenkunde en geschiedkunde elkaar begrijpen en samenwerken.

VII. Kultuur en beschaving.

In tegenstelling met de dieren bezit de mensch in hooge mate de gave ervaring op te doen, die ervaring over te leveren en zoodoende de opgezamelde ervaring van tientallen eeuwen zich dienstbaar te maken. Hetgeen daaruit ontstaat, kunnen wij aanduiden met *techniek*.

De techniek behoort tot de beschaving. Naast scherpe waarneming is het combineerende verstand het eigenlijke orgaan.

Dit alles raakt echter nauwelijks het zieleleven. De mensch wil ook begrijpen, hij schept kunst en wordt zich ten slotte van deze dingen bewust: hij vormt zich een wereldbeschouwing. Dit alles is raadselachtig en om het ons duidelijk te maken, gebruiken wij het woord „ingeving", dat niets verklaart, maar veel zegt, want het heeft symbolische beteekenis. Het is ons, alsof het dingen waren, die aan begenadigde enkelingen, denkers en dichters, van hooger hand werden ingegeven — zij weten zelf niet hoe en vanwaar. „Nuttig" zijn die dingen niet, maar zij scheppen kultuur.

Tot de beschaving behooren meer de uiterlijke vormen en de techniek en in het algemeen de dingen die aangeleerd worden, in tegenstelling met kultuur.

De twee gebieden staan niet scherp gescheiden *naast* elkaar, er is een grensgebied waar zij in elkaar grijpen en er zijn ook „ontleende kultuurgoederen" — doch daarover later. Hoofdzaak is, dat wij inzien dat zij in wezen verschillen.

Bij een gezonde samenleving overwoekert de beschaving de kultuur niet.

Omdat het zoo noodzakelijk is deze begrippen uit elkaar te houden, moeten wij deze woorden dus ook uitsluitend in dezen zin gaan gebruiken. Wij spreken dus niet van „innerlijke beschaving" want de schaaf werkt alleen aan den buitenkant; wij zeggen liever: kultuur hebben, of aanleg daartoe.

VIII. **Kultuur en Ras.**

Ware kultuur heeft stijl. Wanneer wij op een gothisch gebouwtje een minaret als toren plaatsen en een Chineesche poort als ingang er voor, dan is dit stijlloos, het is geen bouw*kunst* meer. Zoo is een kultuur waar godsdienst, kunst, wetenschap enz. niet uit denzelfden geest geboren zijn, stijlloos en eigenlijk geen kultuur meer.

Maar wat wil dat hier zeggen? Het sluit in, dat die geest, waaruit zij geboren en vernieuwd wordt, één van stijl moet zijn, dat zij dus voort moet komen uit menschen, die op dat punt gelijk zijn.

Het menschelijk lichaam kan ook „stijl" hebben: een Mongool heeft een anderen stijl dan een Neger; een Mongool met Negerhaar is leelijk, stijlloos. Men kan den eenen stijl mooier vinden dan den anderen, maar het stijllooze is altijd leelijk.

Daar de mensch behalve zijn lichaam ook een geest heeft, die dat lichaam bezielt, is het eigenlijk vanzelfsprekend, dat die geest in denzelfden stijl moet zijn. Dit zien wij dan ook: het lichaam van den Mongool is de uitdrukking van een anderen geest dan dat van den Neger, het heeft andere uitdrukkingsmogelijkheden en wel juist die, welke die bezielende geest behoeft om zich te uiten in zijn stijl, naar zijn aard. Er is *organisch verband* tusschen deze dingen. Zoo bezien kan een ras met een bouwstijl vergeleken worden: er spreekt één bepaalde geest uit.

Wanneer nu stijl-eenheid een voorwaarde voor kultuur is, zal alleen de mensch, welke van gelijken stijl is, die kultuur kunnen voortbouwen en levend houden, want voor hem alleen is die kultuur natuurlijk, vanzelfsprekend, één met zijn eigen stijl naar lichaam en geest. Een begrijpen van de scheppende geesten en het volk, over en weer, kan slechts door de gelijkheid van stijl tot stand komen.

Zoo schiep eens het Noordras een kultuur, de oer-Indogermaansche, in stijlvolle harmonie.

Wie geen stijlgevoel heeft, zal de dingen waar het hier om gaat moeilijk begrijpen. Stijl laat zich eigenlijk niet omschrijven, moet gezien, aangevoeld worden. Als voorbeeld willen wij trachten te doen zien, hoe een bepaalde kant van het Westras, welke tegengesteld aan onzen aard is, overal zich vertoont, zóó dat wij vaak dezelfde bewoordingen kunnen gebruiken, al gaat het over zoover uiteenliggende gebieden als het geestelijke en het lichamelijke.

Wij noemden het Westras bewegelijk, kleurig, sierlijk, roemzuchtig. In dien stijl past niet alleen een bewegelijk lichaam, maar ook een „bewegelijke" geest, gepointeerd, vlug en niet diepzinnig-zwaar. En wanneer wij het sierlijk van lichaam noemen, dan zullen de voortbrengselen van den geest ook „sierlijk" zijn; niet alleen de ornamentiek, maar ook b.v. de taal, die vloeiend en vol klank gesproken wordt, niet hard en stug; het eindrijm zal spelend wiegen in de cadans van het vers, inplaats van het zware, harde stafrijm met afgebroken, korte klanken. Bravour, die steeds sierlijk blijft, zal de beeldende kunst zoowel als het tooneel, ja evenzeer den dans als het diplomatiek verkeer dat hier „spel" wordt, kenmerken en *hier* stijlvol zijn, doch ook hier alleen. En wanneer kulturen van buiten, van anderen stijl, haar invloed doen gelden, dan zullen die van haar stijl ontdaan worden en zoo goed en kwaad als het gaat omgevormd en ingelijfd, getransponeerd worden, tot zij vergroeien in het kleurig geheel. Dan leeft die kultuur, schept steeds nieuwe waarden en past zich aan nieuwe omstandigheden aan.

En dit zal zij eeuwig doen, zoolang het ras, dat dien stijl *in zich* heeft en in haar kultuur projecteert, bestaat en gezond is. Een teveel aan beschaving werkt echter storend, is ongezond en overmachtige naburen met een sterken eigen stijl kunnen den groei en den bloei onderdrukken — nooit echter den *aanleg* vernietigen; want wij weten, dat de aanleg evengoed blijft overerven, ook al kan hij zich niet zichbaar maken (manifesteeren) in de verschijning, dat is hier: in de kultuur.

IX. Wij herhalen in dit verband nog eens kort, wat in deel I onder V is gezegd:

De wetenschap die zich met de begrippen wezen (genotype) en verschijning (phaenotype) bezighoudt is de *erfelijkheidskunde* (genetica). Zij leert ons, dat bij het ontstaan van een enkeling twee factorengroepen werkzaam zijn:

1. de *aanleg tot bepaalde eigenschappen* (van lichaam en geest), welke aanleg volgens ons bekende wetten overgeërfd wordt;
2. de *invloeden der omgeving*, waarop verschillende aanleg verschillend reageert.

Het resultaat van deze beide is de *verschijning*. De invloeden der omgeving kunnen den aanleg niet veranderen, d.w.z. een gebruinde huid, kennis, vaardigheid enz. enz. worden nooit overgeërfd. Wat overerft is de aanleg om onder gelijke omstandigheden ook een bruine huid enz. te krijgen. Wij zeggen daarom:

Verworven eigenschappen zijn niet erfelijk. De omgeving kan echter wel den erfelijken aanleg beschadigen (b.v. door drankmisbruik) en wat dan van dien aanleg beschadigd is, keert in de nakomelingschap ook nooit weer terug.

Indien nu de omgeving den overgeërfden aanleg niet verbeteren kan — alleen maar beschadigen — wil dat niet zeggen, dat zij er van geenerlei invloed op is, of geweest is. Welken invloed de omgeving dan wel kan hebben, willen wij thans zien.

Wanneer een bepaalde bevolking nog uiteenloopende aanlegcomplexen (deel I, V) in zich heeft, kan de omgeving (b.v. klimaat) bepaalde samenstellingen bevoorrechten, uitzeven (selecteeren) en andere tot uitsterven brengen, en zoodoende die groep „veredelen", zich doen „aanpassen" aan die omgeving. Zoo kan een nieuw ras ontstaan, dat dan, wanneer de uitzifting (selectie) sterk is doorgevoerd, wel minder mogelijkheden meer herbergt, maar aan den anderen kant op die omgeving is ingesteld, zooals geen ander.

Dit wijst ons den weg, hoe wij naar het oorsprongland van het Noordras moeten zoeken: welke omgeving kan juist dezen vorm van den mensch hebben doen ontstaan? en wij begrijpen, dat veruiteenliggende takken van wetenschap hierbij te pas moeten komen.

X. Het is niet toevallig, dat wij de uitdrukkingen *„lichamelijke-" en „geestelijke eigenschappen"* zooveel mogelijk vermeden hebben en de voorkeur gaven aan aard, aanleg, stijl enz.

Waar wij bij al deze dingen mee te maken hebben, dat zijn geen doode lichamen en geen onzichtbare geesten, maar levende wezens, organismen dus, d.w.z. eenheden die uit organen bestaan, niet eenheden die uit deelen zijn samengesteld. Organismen zijn als 't ware de kleinste eenheden van „het Leven", of zij nu zoo groot als een olifant, of zoo klein als een microbe zijn. Al deze eenheden leven echter ook in „organisch verband", en vormen samen het groote geheel van „het Leven", waaruit de micro-organismen evenmin kunnen worden weggedacht als de z.g. hooger ontwikkelde wezens, de plant evenmin als het dier. Ieder mensch is zoo'n „kleinste eenheid", zoo'n individuum (d.i. ondeelbaarheid), waarin wij nu wel organen en functies, planmatigheid, aanpassings- en voortplantingsvermogen en wat al niet meer onderscheiden, maar die niettemin een *ondeelbare organische eenheid* blijft.

De scheiding in lichaam en geest, hoe onontbeerlijk ook, brengt in dit verband het gevaar mee, dat wij zouden gaan meenen, dat het twee afzonderlijke „dingen" waren, die onafhankelijk van elkaar bestonden, inplaats van te beseffen, dat zij beide tot één en hetzelfde organisme behooren, gegroeid uit één enkele bevruchte eicel. Vandaar dat wij het woordje „stijl" hebben gebruikt, dat het heele individu omvatten kan, het geheele organisme („naar lichaam en geest"), als het ware door-vormend, tot één stijlvol, harmonisch geheel. Maar dat ook een samenleving en een kultuur van individuen-in-denzelfden-stijl, zal door-vormen in dien stijl.

Dit eerst noemen wij kultuur; de kern, het wezen, de stijl van zoo'n kultuur is gebonden aan een bepaald menschenslag, en is aangeboren.

Langs dezen weg komen wij tot het inzicht dat ras en kultuur niet *naast* elkaar bestaan, maar *organisch verbonden* zijn, evenals lichaam en geest van het individu.

De doorloopende lijn waar wij bij den aanvang van deel twee over spraken, hebben wij getrokken langs een reeks van mijlpalen. Het waren de volgende:

Omgeving Erfelijke aanleg Verschijning	bij het individu, maar ook bij ras en volk.
Ras Kultuur Stijl	als onverbreekbare éénheid.
Beschaving Volk	als staande onder den invloed van ras en kultuur

De begrippen: geërfd — verworven
aangeboren — aangeleerd
organisch — mechanisch,

vonden wij overal terug en zij waren als het ware een draad die door alles heenliep. Daarom konden wij zeggen, dat op deze scheidingslijn (consequent doorgevoerd) zich ook de geesten scheiden, n.l. in hen die de geërfde en verworven dingen *beide* zien en zij die de eerste niet aanschouwen en daarom mechanisch trachten te duiden, waardoor hun het blijvende door alle verandering heen, het wezen achter alle vormen der verschijning ontgaat.

